

M. COSTA I LLOBERA: *Obres completes*. [Introducció apologètica, per JOAN PONS I MARQUÈS. Nota bibliogràfica, per BARTOMEU TORRES I GOST. Col·laboració i revisió del P. MIQUEL BATLLORI, S. I.]. Barcelona, [Editorial Selecta, 1947]. (4) + XL + 1184 + (4) pàgs. + 1 retrat. (BP, [II].)

JOAN MARAGALL: *Obres completes*. [Pròleg a l'obra catalana, per JOSEP M. CAPDEVILA. Pròleg a l'obra castellana, per M. DELS S. OLIVER.] Barcelona, [Editorial Selecta, 1947]. (8) + 1894 + (2) pàgs. + 1 retrat. (BP, [IV].)

MIQUEL DELS S. OLIVER: *Obres completes*. [Pròleg de JOAN ESTELRICH.] Barcelona, [Editorial Selecta, 1948]. (2) + XX + 1094 + (2) pàgs. + 1 retrat. (BE, II.)

GUERAU DE LIOST (JAUME BOFILL I MATES): *Obra poètica completa. Proses literàries*. [Pròleg de JAUME BOFILL I FERRO.] Barcelona, Editorial Selecta, [1948]. (2) + LII2 pàgs. (BE, IV.)

Creiem que de tots mereix gratitud l'esforç de l'Editorial Selecta, que, en uns temps tan difícils, ens procura la satisfacció de posseir, en volums independents, l'obra completa dels nostres escriptors més prestigiosos, inaccessibles, d'altra banda, a les generacions de post-guerra.

I. — Aquesta observació era sobretot vàlida pel que fa a l'obra de Miquel Costa. Ja havien esdevingut raríssims els quatre volums d'*Obres* de la Il·lustració Catalana, apareguts poc després de la mort del poeta, i més encara les edicions del seu temps. Mancava, a més, el text complet,¹ ortogràficament regular, de les obres d'En Costa, que aquest volum ens dona ara per primera vegada, publicat, en l'escaiença del vint-i-cinquè aniversari del traspàs del poeta de Pollença, a cura del Sr. Joan Pons i de Mn. Bartomeu Torres, amb la col·laboració del P. Miquel Batllori.

Precedeix el volum una *Introducció apologètica* del Sr. Pons i Marquès, que analitza essencialment les característiques de la poesia d'En Costa. Especial interès pot retre al crític i a l'investigador la *Nota bibliogràfica* final, deguda a Mn. Torres, el conegut biògraf del poeta, en la qual es dona raó de la sistematització dels llibres i sèries d'escrius d'En Costa en aquestes *Obres completes*. La divisió general en obra catalana i obra castellana, i en poesia i en prosa dins cada una de les dues grans seccions, era inevitable en una producció com la de Miquel Costa i Llobera, escriptor bilingüe en vers i en prosa.

En l'ordenació de les poesies catalanes s'ha optat per un criteri mixt entre l'ordre cronològic i el de matèries; en certs detalls s'han respectat escrupolosament les intencions del poeta, expressades en notes manuscrites del seu diari inèdit; fins els reculls responen, en línies generals, al projecte esbossat pel mateix poeta en el pròleg al volum de *Poesies* de 1907. La secció poètica més nova pel títol i el contingut són les *Cançons chorals religioses*, extretes d'altres volums o disperses en revistes i diversos impresos. En un *Apèndix* figuren les primeres redaccions de *La vall* i *Lo pi de Formentor* i d'altres d'encàrrec o de circumstàncies, no incloses pel poeta en cap recull, d'humil vàlua artística, de vegades, però interessants per a l'estudi de l'evolució poètica de Miquel Costa i Llobera. Integren la tercera secció de l'obra catalana els escrits en

1. Dins la col·lecció «Les Illes d'Or» havien aparegut quatre volums amb normalització ortogràfica (cf. ER, I, 267).

prosa : parlaments, necrologies, pròlegs, crítiques, articles, sermons, exercicis piadosos.

L'estudiós podrà trobar en aquesta secció curioses proves de l'adaptabilitat lingüística del nostre gran escriptor, veritable síntesi dels coneixements gramaticals, de les investigacions filològiques i de les directrius literàries d'una època culturalment tan notable. La poesia i la prosa castellana, no negligibles estèticament dins la producció d'En Costa, estan classificades segons les divisions corresponents de l'obra catalana. L'epistolari es limita en aquest volum, provisionalment, a la reproducció dels dos ja publicats del tot : les cartes a Antoni Rubió i Lluch i a Joan Rosselló de Son Forteza. Els collectors manifesten l'esperança de publicar un dia totes les lletres escrites i rebudes per En Costa, que s'estendran a més de dos-cents corresponents. En veritat, només d'aquesta faisó pot interessar a l'estudiós un epistolari, per tal com, si ja d'antuvi el seu valor literari és relatiu, en ésser publicat unilateralment es fa inutilitzable.

Com a base de la present edició s'ha adoptat l'última aprovada per l'autor si algun llibre n'obtingué diverses, o l'única publicada en vida d'ell. Malgrat la necessària unificació ortogràfica, és deixada intacta tota modalitat de caràcter morfològic o fonètic i són respectades les formes dialectals de Mallorca i les del mateix agre nadiu del poeta.

No aspiraren els editors amb aquest volum a una edició crítica de l'obra d'En Costa : en ell, però, haurà de basar-se qualsevol intent futur — que ja sentim a faltar — d'edició crítica.

II. — Presenta esporàdicament aquest caire, gràcies a la inclusió de certes variants, la publicació, per primera vegada en un sol volum, de les *Obres completes* de Joan Maragall.

Aquesta edició és, en realitat, una reproducció de la preparada pels fills del poeta i formada per 24 volums (Barcelona 1929-1936). Això ens eximeix d'insistir ací en la seva anàlisi. Comprèn, com en el cas d'En Costa, dues grans seccions : obra catalana — vers i prosa — i obra castellana — *Artículos*, *Traducciones* — ; a més, l'important epistolari, potser un dels documents més vius i més rics per a l'estudi íntim del poeta, malgrat el lamentable aspecte unilateral en què se l'ha publicat fins ara. Com a pròleg a l'obra catalana s'insereix el substancial estudi del Sr. Josep M.ª Capdevila, *La poesia de Joan Maragall*, que obria el primer volum de l'edició dels fills del poeta ; i com a pròleg a l'obra castellana, la lúcida introducció de Miquel dels S. Oliver al volum d'*Artículos* de la primera edició de les *Obres completes* de Joan Maragall (Barcelona 1912), una de les anàlisis més sinceres i denses d'admiració i elogi que s'han escrit sobre el nostre escriptor.

III. — De Miquel dels Sants Oliver, en canvi, es publica ací només l'obra catalana completa. Sens dubte aquest volum pot contribuir fortament a la vindicació de l'escriptor mallorquí, que el Sr. Joan Estelrich reclama en la palpitant semblança que encapçala el llibre. Sentim a mancar la biografia i la valoració de la seva obra. «L'estudi de la seva personalitat i l'anàlisi dels seus escrits farien reviure trenta anys de vida mallorquina, vint de vida catalana, gairebé un segle de renaixença.» S'obre el volum amb les *Poesies*, aparegudes en 1910. Segueixen les narracions o novel·les : *L'Hostal de la Bolla* i *La ciutat de Mallorca*. A través de *Flors del silenci*, la prosa narrativa es clou amb els dos contes *Concurs d'acreedors* i *Les converses del pedrís*. Poden fornir interès particular al romanista i al dialectòleg els cinc *Articles dialectals*, com a document lingüístic, especialment les *Aventures d'un mallorquí*.

Els gèneres en què preferentment s'exercí l'Oliver — història, assaig, crítica, història literària i periodisme — formen la part més copiosa del volum. A més de la relació històrica, prou coneguda, *Catalunya en temps de la Revolució Francesa*, cal esmentar els seus notables dots de crític i observador continguts en la secció de semblances literàries, potser massa oblidades, titulada *Mestres i amics*. El volum inclou, encara, vint-i-set articles periodístics i catorze parlaments i conferències. El text segueix, modernitzant l'ortografia, el de l'edició en sis volums de la *Il·lustració Catalana*.

IV. — En l'estudi de l'*ars poetica* de Guerau de Liost, l'insigne orfebre de la paraula catalana, serà des d'ara forçós de referir-se al pròleg que el Sr. Jaume Bofill i Ferro ha escrit per a la seva *Obra poètica completa*. Es tracta d'una profunda lliçó crítica, elaborada amb elements personals, records i experiències, centrada en un dels fets més vitals i més fèrtils de la nostra història literària: la inauguració de l'anomenat modernisme, basada, és clar, en una reacció. Comprèn el volum els següents llibres de poesia: *Primeres poesies*, *La muntanya d'ametistes*, *Somnis*, *La ciutat d'ivori*, *Selvatana amor*, *Ofrena rural*, *Sàtires*. De *La muntanya d'ametistes* es reproduïxen, amb lloable encert, les dues versions: la de 1908 i la de 1933, essencials per a l'anàlisi del procés estètic del poeta. Vénen, encara, unes darreres poesies i un recull de poemes inèdits.

La part més extensa de les *Proses literàries* l'ocupen les *Notes sobre l'esperit de sant Francesc*. Un assaig, *D'espiritualitat femenina*, i vint-i-cinc articles ocupen la resta. La temàtica dels articles és variada: des d'impressions de muntanya fins a crítica literària i artística. Creiem valuosa la sèrie de notes, la majoria de caràcter biogràfic, geogràfic o històric, amb què acaba el volum. L'interès augmenta en les que es refereixen als últims poemes: s'indiquen, davant dels manuscrits, les versions primeres, i es donen les dades més remarcables.

No seríem sincers si no acabàvem reclamant per a aquests volums, en conjunt, una cura i atenció més rigoroses, des del punt de vista tipogràfic.

Miquel Dolç

GOUDOULI: *Étude sur Pèire Godolin* [et] *Œuvres de Pèire Godolin*, Choiesies et annotées par l'abbé J. SALVAT. Toulouse, Privat, [1950]. XXXVI + 186 p.

Précurseur classique des Félibres, cultivant la Muse toulousaine du règne d'Henri IV à celui de Louis XIV, Pèire Goudouli, ou Godolin (1580-1649) a bien mérité cette publication préparée pour le troisième centenaire de sa mort. Le choix des textes a été établi, annoté, muni d'une étude et pourvu d'un glossaire, avec autant de goût et d'érudition que de sympathie, par Mgr. Salvat. L'édition est basée sur celle de 1887 (due à J.-B. Noulet, Toulouse). Poète et prosateur varié, cultivé, volubile et gai, Goudouli se dit, comme le rappelle finement Mgr. Salvat (p. xxv), un *letroferit*. On lit avec intérêt, dans l'étude liminaire, comment ce contemporain de Malherbe, dont l'inspiratrice n'est point une simple *chato de la Prouvenço*, mais qui boit à la *Foun de Parnasso* et que *Phoebus* lui-même vient *ajuda quicoumet Al boun lengatge de Toulouso* (Odo, p. 122), et comment son œuvre s'insère dans le concert de la littérature européenne de son époque, du *siglo de oro*, du Grand Siècle, des pastorales guariniennes.